

ความสำคัญของเรื่อง

ปัญหาที่เกี่ยวกับชาวจีนโพ้นทะเล นับว่าเป็นปัญหาหนึ่งที่มีความสำคัญ และได้มีผู้สนใจทำการศึกษาค้นคว้าไว้มากมาย ทั้งที่เป็นภาษาไทย จีน อังกฤษ และภาษาอื่น ๆ ในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ทั้งนี้เพราะชาวจีนได้เดินทางอพยพไปตั้งถิ่นฐานอยู่ตามประเทศต่าง ๆ เกือบทั่วโลก และมีจำนวนทั้งหมดถึงประมาณ ๑๘ ล้านคน^๑ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศต่าง ๆ ในบริเวณเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งมีการติดต่อกันใกล้ชิดกับประเทศจีนมาเป็นเวลานาน อาจกล่าวได้ว่า ไม่มีประเทศใดเลยที่จะไม่ประสบกับปัญหาชาวจีน ทั้งนี้เนื่องมาจากชาวจีนได้เดินทางเข้าไปอาศัยอยู่ในประเทศนี้มากบ้างน้อยบ้างตามแต่เหตุการณ์ความเป็นมา และจากการที่ชาวจีนมีลักษณะประจำของตนเอง ประกอบกับการติดต่อกันเกี่ยวพันระหว่างชาวจีนกับประเทศจีนได้ทำให้มีบทบาทส่งผลกระทบต่อการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของแต่ละประเทศ แตกต่างกันไปตามแต่ส่วนประกอบของปัจจัยภายในที่มีอยู่ และลักษณะความสัมพันธ์กับประเทศจีน ความกระทบกระทั่งกันดังกล่าวนี้ นอกจากจะก่อให้เกิดปัญหาการเมืองภายในประเทศแล้ว ก็ยังได้ก่อให้เกิดปัญหาในทางการเมืองระหว่างประเทศอีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันซึ่งได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ในทางการเมืองของโลก ในเมื่อประเทศจีนคอมมิวนิสต์ได้เข้าเป็นสมาชิกในองค์การสหประชาชาติ ดังนั้นปัญหาใด ๆ ที่เกี่ยวกับชาวจีนโพ้นทะเล เล็กยิ่งจะมีผลสะท้อนไปถึงประเทศมหาอำนาจอื่น ๆ ของโลกไปด้วย^๒ โดยเหตุดังกล่าวประเทศต่าง ๆ จึงได้พยายามดำเนินนโยบายแก้ไขปัญหาเหล่านี้ ซึ่งจะได้อธิบายถึงก็ขึ้นอยู่กับวิธีการของคน และปัจจัยอื่น ๆ

^๑ China Year Book 1971 (Taipei : Information Office, Republic of China) p. 394. ตัวเลขดังกล่าวเป็นการนับรวมถึงลูกหลานชาวจีนทั้งหมดด้วยตามกฎหมายสัญชาติของจีน มาตรา ๑ (๑) ซึ่งถือว่า ผู้เกิดในขณะที่มีบิดาเป็นผู้นับถือศาสนาจีน ย่อมได้สัญชาติจีน ไม่ว่าผู้นั้นจะเกิดภายในหรือภายนอกประเทศจีนก็ตาม

^๒ Lea William, A. "The Future of Overseas Chinese in South East Asia" (New York : Mc Graw - Hill Co., 1966), p. 6

สำหรับประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน ได้เป็นแหล่งที่ชาวจีนได้พากันเดินทางเข้ามาตั้งรกรากอาศัยอยู่ตั้งแต่ในสมัยโบราณ ทั้งนี้ เพราะประเทศไทยและประเทศจีนได้มีความสัมพันธ์กันตลอดมาโดยไม่ขาดสาย ดังที่ได้มีการบันทึกไว้ในประวัติศาสตร์ ความสัมพันธ์ดังกล่าวได้ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมและทางค่านอื่น ๆ อีกมาก ประกอบกับประเทศไทยเป็นดินแดนที่อุดมสมบูรณ์ และชาวไทยมีนิสัยโอบอ้อมอารีต่อคนต่างชาติต่างภาษา จึงทำให้ชาวจีนพากันหลั่งไหลเข้าสู่ประเทศไทยไม่ขาดระยะ จนทำให้กลายเป็นชนกลุ่มน้อยในประเทศที่มีจำนวนมากที่สุด และเป็นกลุ่มชนที่มีประวัติสัมพันธ์ในค่านต่าง ๆ กับชนชาวไทยมากที่สุด จนยากที่จะแยกออกจากกันโดยเด็ดขาด

นอกจากนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างชาวจีนและชาวไทยนั้น ยังได้เป็นที่ยอมรับกันว่ามีความใกล้ชิดสนิทสนมกันอย่างมากยิ่งกว่าประเทศอื่นใดทั้งหมด ดังที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงมีพระราชดำรัสไว้ว่า

"...อันที่จริงไทยกับจีนนั้นต้องนับว่าเป็นชาติที่เป็นพี่น้องกันโดยแท้ นอกจากนั้นเลือดไทยกับจีนนั้นได้ผสมกันเป็นอันหนึ่งอันเดียว จนต้องนับว่าแยกไม่ออก ข้าราชการชั้นสูง ๆ ที่เคยรับราชการหรือรับราชการอยู่ในเวลานี้ ที่เป็นเชื้อจีนก็มีอยู่เป็นอันมาก พวกจีนที่ได้มาเมื่อมีเขตสถานตั้งครอบครัวอยู่ในเมืองไทยจนกลายเป็นไทยก็มีอยู่เป็นอันมาก..."^๓

^๓ รวมใจความพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๙) ในการเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมโรงเรียนจีน เมื่อเดือนมีนาคม ๒๔๙๐ ฉบับพิมพ์ในงานปลงศพนายเขียวของอ้วน สีนุญเรือง, (พระนคร, โรงพิมพ์โสภณชนกิจ, ๒๔๙๑) หน้า ๒

สมเด็จพระยาคำรงราชานุภาพก็ได้ทรงตรัสไว้ว่า

"...ความจริงบุคคลต่างชาติดังกันจะมีชาติใดที่รักชอบกันยิ่งกว่าไทยกับจีนนี้
ไม่เห็นมี กว๋ายไม่เกยเป็นศัตรูกัน เคยแต่ไปมาค้าขายแลกเปลี่ยนประโยชน์ต่อกันมา
ไต่หลายร้อยปี ความรู้สึกทั้งสองชาติจึงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ตั้งแต่โบราณจนตราม
เท่าทุกวันนี้ ซึ่งควรจะหวังว่าจะ เป็นอย่างเดียวกันต่อไปในวันหน้า..."^๔

ทั้งนี้ เพราะประเทศไทยมีปัจจัยต่าง ๆ และมีนโยบายที่จะให้ชนชาวจีนได้มีความ
ผสมกลมกลืนโดยสมบูรณ์ ซึ่งก็ได้เป็นไปโดยราบรื่นตลอดมา จนถือกันทั่วไปว่าประเทศไทย
เป็นประเทศที่ได้รับความสำเร็จในการสร้างความผสมกลมกลืน และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ
ได้ดีที่สุด^๕

สาเหตุที่ชนชาวจีนสามารถผสมกลมกลืนเป็นไทยได้โดยรวดเร็วนั้น นอกเหนือไปจาก
ปัจจัยต่าง ๆ ดังเช่น ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ ลักษณะความสัมพันธ์ คุณค่าทางสังคม วัฒนธรรม
ตลอดจนสภาพทางการเมือง ฯลฯ แล้ว ปัจจัยที่สำคัญยิ่งอีกประการหนึ่งก็คือ การวางนโยบาย
และมาตรการของรัฐบาล ในการกำหนดให้สิทธิต่าง ๆ แก่ชนชาวจีนและลูกหลานชาวจีนอย่าง
กว้างขวาง นับตั้งแต่การกำหนดให้ลูกจีนที่เกิดในประเทศไทยได้มีสัญชาติไทยโดยกำเนิด และ
ชาวจีนต่างก็สามารถจะมีสัญชาติไทยโดยการขอแปลงชาติ^๖ ซึ่งโดยฐานะตามกฎหมายแล้ว
ก็คือคนไทยนั่นเอง และได้รับสิทธิต่าง ๆ ตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ ในฐานะที่เป็นคนไทยคนหนึ่ง
เช่นเดียวกัน

^๔ อ้างไว้ในพระเจดีย์อักษร "เรื่องพระราชไมตรีในระหว่างกรุงสยามกับกรุงจีน". ฉบับพิมพ์
แจกในงานปลงศพ นายก็๋ก้วย ทวีสิน, (พระนคร, โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๖) หน้า ๓

^๕ George William Skinner, "Chinese Society in Thailand"
(New York : Ithaca Cornell University Press, 1957) pp. 299 - 305

^๖ "พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔" ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๘๔ ตอนที่ ๘๖
(ฉบับพิเศษ) หน้า ๕ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๐๐

ดังนั้น จึงเป็นที่น่าสนใจในการศึกษาวิจัยว่า รัฐบาลได้ดำเนินการอย่างไรบ้างในการส่งเสริม นโยบายดังกล่าว และการดำเนินการ เช่นนั้นมีผลอย่างไร จากการศึกษาและวิเคราะห์ในเรื่อง เหล่านี้ อย่างน้อยก็จะเป็นประโยชน์ในด้านการสร้างความสามัคคีอันหนึ่งอันเดียวกัน อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศ และป้องกันการบุกรุกแย่งชิงจากภายนอกได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ ก็จะเป็นประโยชน์ต่อนิสิต นักศึกษา ตลอดจนผู้ที่สนใจในค่านิยมที่จะได้ทำการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมต่อไป กล่าวโดยสรุปแล้ว การศึกษาเรื่องนี้นอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อบุคคลที่สนใจแล้ว ยังจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติเป็นส่วนรวมอีกด้วย

ความมุ่งหมายในการศึกษา

ในการศึกษาเพื่อเรียบเรียงวิทยานิพนธ์เรื่องสถานภาพทางกฎหมายของชาวจีนในประเทศไทย ผู้เขียนได้กำหนดความมุ่งหมายไว้ดังนี้ คือ

๑. เพื่อจะศึกษาถึงลักษณะความเป็นมาของชาวจีนในประเทศไทยโดยสังเขป ทั้งนี้เพื่อจะได้ใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อไป
๒. เพื่อศึกษาถึงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างชาวไทยและชาวจีนในประเทศไทยตลอดจน ปัญหาในด้านต่าง ๆ
๓. เพื่อศึกษาถึงการกำหนดนโยบาย และมาตรการของรัฐบาลในการกำหนดสิทธิพิเศษต่าง ๆ ตลอดจนปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
๔. เพื่อศึกษาถึงผลของการกำหนดนโยบาย และมาตรการของรัฐบาลในการกำหนดสิทธิพิเศษต่าง ๆ ที่มีผลช่วยในการผสมกลมกลืนของชาวจีนในประเทศไทย

ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยเรื่องสถานภาพทางกฎหมายของชาวจีนในประเทศไทยนี้ ผู้เขียนจะศึกษา วิจัยถึงการกำหนดนโยบาย และมาตรการที่รัฐบาลได้นำมาปฏิบัติว่ามีส่วนในการช่วยส่งเสริมหรือ เป็นอุปสรรคต่อการผสมกลมกลืนของชาวจีนในประเทศไทยอย่างไรบ้าง โดยมีขอบเขตในการศึกษา ว่า มาตรการใด ๆ ก็ตามที่รัฐบาลเลือกปฏิบัติไป ซึ่งจะมีผลทำให้ชาวจีนในประเทศไทยได้มี พฤติการณ์ต่าง ๆ ที่มีลักษณะเอนเอียงมีความเป็นไทยมากขึ้น ย่อมจะมีส่วนช่วยในการผสมกลมกลืน มากขึ้นเช่นกัน และจะมุ่งพิจารณาถึงสิทธิที่ได้มีบัญญัติไว้ในกฎหมายพระราชบัญญัติต่าง ๆ ตลอดจน

ระเบียบข้อบังคับ ประกาศและคำสั่งต่าง ๆ ที่ได้เคยประกาศใช้มาจนถึงประมาณปี พ.ศ. ๒๕๑๕ โดยแบ่งแยกออกไปเป็นสิทธิทางด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ในการศึกษาวิจัยนี้ ผู้เขียนจะพิจารณาประกอบกับปัจจัยอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ

ชาวจีนในวิทยานิพนธ์นี้ หมายถึงชาวจีนในประเทศไทย ซึ่งได้เดินทางเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศไทยตั้งแต่ก่อนที่ประเทศจีนจะแบ่งแยกออกเป็น ๒ ประเทศ และบรรดาผู้สืบเชื้อสายจีนรุ่นต่อ ๆ มา ซึ่งแยกออกได้เป็น ๔ ประเภท คือ

ประเภทที่ ๑ ชาวจีนต่างแก้ว คือ ชาวจีนที่ได้มีสัญชาติไทยตามพระราชบัญญัติสัญชาติของไทย

ประเภทที่ ๒ ชาวจีนชาวจีนต่างแก้วที่มีสัญชาติอื่น คือชาวจีนที่ได้มีสัญชาติไทยตามพระราชบัญญัติสัญชาติของไทย แต่มีสัญชาติอื่น ๆ เช่น สัญชาติอังกฤษ สัญชาติปอร์ตุเกส ฯลฯ

ประเภทที่ ๓ ชาวจีนที่มีสัญชาติไทย โดยการแปลงสัญชาติตามพระราชบัญญัติสัญชาติของไทย

ประเภทที่ ๔ ชาวจีนที่มีสัญชาติไทยโดยการ เกิดในดินแดนตามพระราชบัญญัติสัญชาติของไทย

วิธีการศึกษา

สำหรับวิธีการศึกษาเรื่องสถานภาพทางกฎหมายของชาวจีนในประเทศไทยนี้ ผู้เขียนจะใช้วิธีการศึกษาในรูปการพรรณนาและวิเคราะห์ (Descriptive and Analytical) โดยการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ เอกสาร ระเบียบข้อบังคับ ประกาศคำสั่ง พระราชบัญญัติกฎหมายต่าง ๆ (Documentary Research) โดยอาศัยแหล่งค้นคว้าจากห้องสมุดต่าง ๆ เช่น หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สำนักบรรณสารพัฒนาของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ศูนย์เอกสารประเทศไทย และห้องสมุดภาษาจีนของสมาคมจงหัว เป็นต้น

อนึ่ง การศึกษาครั้งนี้ จะศึกษาทั้งในก้านกฎหมาย (Legalistic Approach) ก้านประวัติศาสตร์ (Historical Approach) ตลอดจนทั้งก้านพฤติกรรม (Behavioral Approach) และเพื่อจะให้การศึกษาที่มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้เขียนจะใช้วิธีการเฝ้าสังเกต (Observation) และสัมภาษณ์สอบถามบุคคลที่เกี่ยวข้องด้วย (Interview)

อย่างไรก็ตาม การศึกษารุ่นนี้เป็นเพียงการศึกษาแบบเริ่มต้นเท่านั้น (Exploratory Research) ซึ่งหวังว่าจะมีผู้ศึกษาเรื่องนี้อีกต่อไป

การเสนอเรื่อง

สำหรับการเสนอเรื่อง เพื่อที่จะศึกษาค้นคว้าหาข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่ผ่านมาแล้วในอดีตจึงจำเป็นต้องทำการศึกษาในก้นประวัติศาสตร์ (Historical Approach) และการเสนอเรื่องจะเป็นวิธีแบบพรรณนาคและวิเคราะห์ (Descriptive and Analytical) ซึ่งแบ่งออกได้เป็น

๖ บทควยกันคือ

บทที่ ๑ เป็นการกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของสังคมจีนในประเทศไทยตลอดจนลักษณะความสัมพันธ์ และปัญหาต่าง ๆ โดยสังเขป

บทที่ ๒ เป็นบทที่กล่าวถึงลักษณะความเป็นมาของสิทธิในประเทศไทย และการที่ชาวจีนจะมีสิทธิได้อย่างไรบ้าง นับแต่การเข้าเมือง และการไต่สัญชาติ เป็นต้น

บทที่ ๓ เป็นบทที่กล่าวถึงการกำหนดนโยบายและมาตรการของรัฐบาลในด้านการให้สิทธิทางด้านการเมืองต่อชาวจีนและชาวไทยที่มีเชื้อสายจีน ดังเช่น สิทธิในการเลือกตั้ง สิทธิในการสมัครรับเลือกตั้งทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ ตลอดจนกิจการอื่น ๆ ทางด้านการเมือง

บทที่ ๔ เป็นบทที่กล่าวถึงการกำหนดนโยบายและมาตรการของรัฐบาลในด้านการให้สิทธิทางด้านเศรษฐกิจต่อชาวจีนและชาวไทยที่มีเชื้อสายจีน ดังเช่น สิทธิในการประกอบอาชีพ สิทธิในการครอบครองกรรมสิทธิ ตลอดจนกิจการอื่น ๆ ทางด้านเศรษฐกิจ

บทที่ ๕ เป็นบทที่กล่าวถึงการกำหนดนโยบายและมาตรการของรัฐบาลในด้านการให้สิทธิทางด้านสังคมแก่ชาวจีนและชาวไทยที่มีเชื้อสายจีน ดังเช่น สิทธิในด้านการศึกษา การสมาคม การสมรส ตลอดจนกิจการอื่น ๆ ทางด้านสังคม

บทที่ ๖ เป็นบทสรุปและความคิดเห็น โดยจะกล่าวสรุปถึงปัญหาในก้นต่าง ๆ ตามที่ได้อธิบายมาทั้งหมด ตั้งแต่บทที่ ๑ ถึงบทที่ ๕ และมีปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรค หรือส่งเสริมต่อการผสมกลมกลืนของจีนในประเทศไทย และข้อคิดเห็นของผู้เขียนที่ได้มาจากการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้